

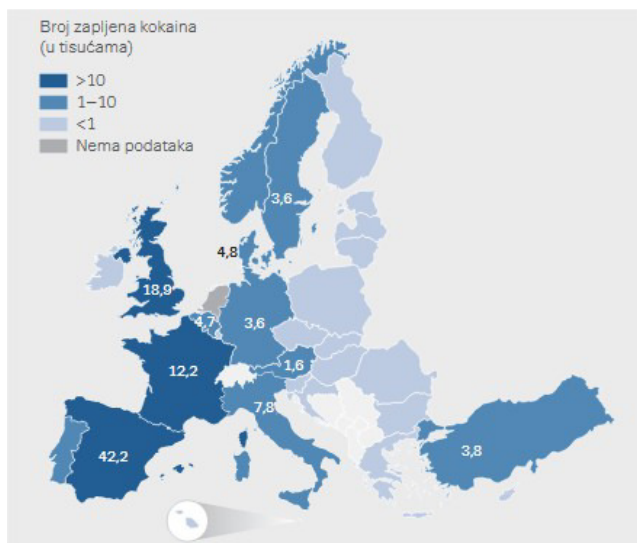
USPOREDBA STANJA PROBLEMATIKE DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ I EUROPI (PREMA PODACIMA IZ 2017.)

U tekstu su prikazani podaci Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) koji se odnose na 2017. godinu (ili posljednju dostupnu godinu) budući da zbog standardiziranog izvještajnog ciklusa, EMCDDA u 2018. godini u Europskom izvješću o drogama 2019. analizira podatke koje su nacionalne informacijske jedinice dostavile tijekom 2018. za 2017. godinu. Također, u nastavku će se prikazati i podaci iz Country Drug Report 2019 za Republiku Hrvatsku.

Ponuda droga i tržište

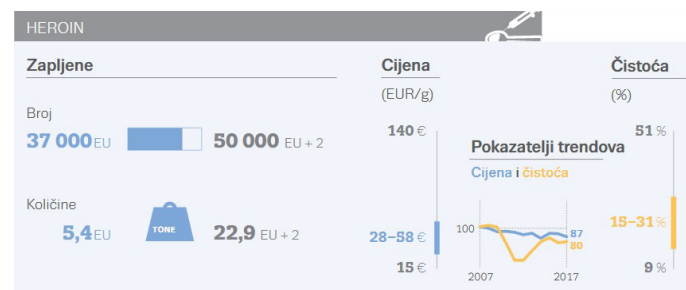
Južna Amerika, Zapadna Azija i Sjeverna Afrika važna su izvorišta nezakonitih droga koje ulaze u Europu, a Kina je važna zemlja iz koje se krijumčare nove psihoaktivne tvari. Osim toga, neke droge i prekursori provozu se kroz Europu na druge kontinente. Isto tako, Europa je područje na kojem se proizvode kanabis i sintetičke droge. Kanabis se uglavnom proizvodi za lokalnu konzumaciju, dok se neke sintetičke droge proizvode za izvoz u druge dijelove svijeta.

Najnoviji podatci o kokainu pokazuju da su i broj zapljena i količine zaplijenjenog kokaina dosegli rekordnu razinu. U 2017. godini u EU je zabilježeno više od 104 000 zapljena kokaina (98 000 u 2016.), otprilike dvostruko više od količine zaplijenjene u 2016. godini. Iako je maloprodajna cijena kokaina ostala stabilna, u 2017. godini čistoća kokaina koji se prodaje na ulici dosegla je najvišu razinu u desetljeću. Kokain je najčešće konzumirana nezakonita stimulativna droga u EU s otprilike 2,6 milijuna mladih osoba (15 – 34 godine) koje su je konzumirale prošle godine (procjena za 2017. godinu). Kokain je 2017. godine bio najčešće prijavljivana nezakonita droga u hitnim bolničkim slučajevima povezanim s drogom, zabilježenim u mreži od 26 bolnica nadležnih za praćenje u 18 europskih zemalja (Europska mreža za praćenje hitnih slučajeva povezanih s drogom, Euro-DEN Plus).

Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

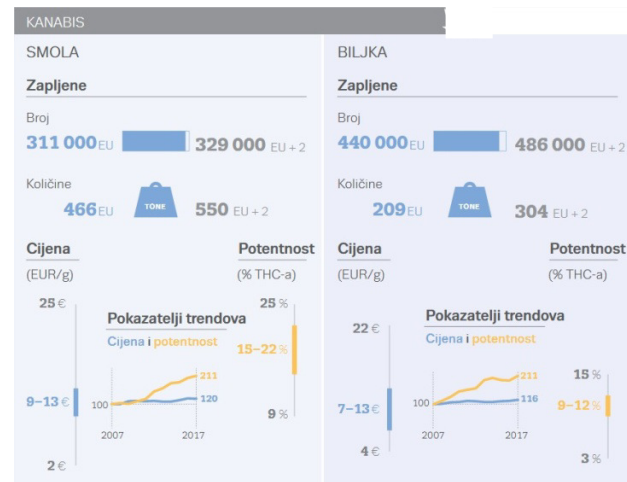
Heroin je najčešći opioid na tržištu droga u EU. Afganistan je i dalje najveći svjetski nezakoniti proizvođač opijuma, a pretpostavlja se da je većina heroina koji se može pronaći u Europi proizvedena u Afganistanu ili u susjednom Iranu i Pakistanu. Količina heroina zaplijenjena u EU povećala se za više od tone u 2017. godini (5.4 tone) u odnosu na 2016. godinu. Čistoća heroina je i dalje visoka, a maloprodajna cijena relativno niska (tijekom posljednjeg desetljeća cijena se snizila).

Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

Osim heroina u mnogim europskim zemljama zapljenjuju se i drugi opioidi. Tijekom 2017. godine, već drugu godinu zaredom zabilježena su povećanja zaplijenjenih količina tramadola i derivata fentanila. Derivati fentanila čine većinu od 49 novih sintetičkih opioida koje EMCDDA nadzire.

Kanabis je i dalje najraširenija nezakonita droga u Europi. Procjenjuje se da je u 2017. godini kanabis uzimalo otprilike 17.5 milijuna mladih Europljana (15–34 godine).

Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

Amfetamini i metamfetamini se proizvode u Europi za europsko tržište, a dostupni podaci ukazuju na to da se proizvodnja uglavnom odvija u Belgiji, Nizozemskoj i Poljskoj. Metamfetamin zaplijenjen u Europi se uglavnom proizvodi u Češkoj. Čistoća metamfetamina i amfetamina veća je od one prije jednog desetljeća, a u 2017. u EU-u je zaplijenjeno 0,7 tona metamfetamina i 6,4 tona amfetamina.

U 2017. godini u EU-u je otkriven 21 laboratorij za proizvodnju MDMA-a, što je porast u odnosu na njih 11 u 2016., a svi su se nalazili u Nizozemskoj. Prema najnovijim podacima, sadržaj MDMA-a u tabletama „ecstasy“ dosegao je 10-godišnji maksimum u 2017. godini. Prema procjeni, 2017. godine zaplijenjeno je 6,6 milijuna tableta MDMA-a, što je najveći broj zapljena od 2007. U 2017. godini u Turskoj je zaplijenjeno više tableta MDMA-a (8,6 milijuna) i veća količina amfetamina (6,6 tona) nego u svim državama članicama EU-a zajedno. Nadalje, zaplijenjena je iznimno velika količina (658 kg) metamfetamina, što je blizu ukupnoj količini zaplijenjenoj u EU-u (662 kg).

U 2017. godini na području EU zabilježene su zaplijene i drugih nezakonitih droga uključujući približno 2 000 zapljena LSD-a ukupne količine od 74 000 komada. Ukupni broj zapljena LSD-a više se nego udvostručio od 2010. godine. Nadalje, u 16 zemalja EU zabilježeno je oko 2 000 zapljena ketamina ukupne procijenjene količine od 194 kilograma i 5 litara. U 14 zemalja EU zabilježene su zapljene GHB-a/GBL-a, od čega je od ukupne zaplijenjene količine gotovo polovina zaplijenjena u Belgiji, uglavnom u obliku GBL-a.

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske tijekom 2017. godine evidentirano je ukupno 2.584 kaznenih djela (8,8% manje nego u 2016. godini) vezanih uz kriminalitet droga i tvari zabranjenih u sportu. U 2017. godini se bilježio porast zapljena svih droga osim metadona i heroina u odnosu na 2016. godinu. Nadalje, višestruki porast zaplijenjenih količina droga u odnosu na 2016. godinu ostvaren je kod kokaina, a značajan porast zaplijenjenih količina ostvaren je i kod marihuane.

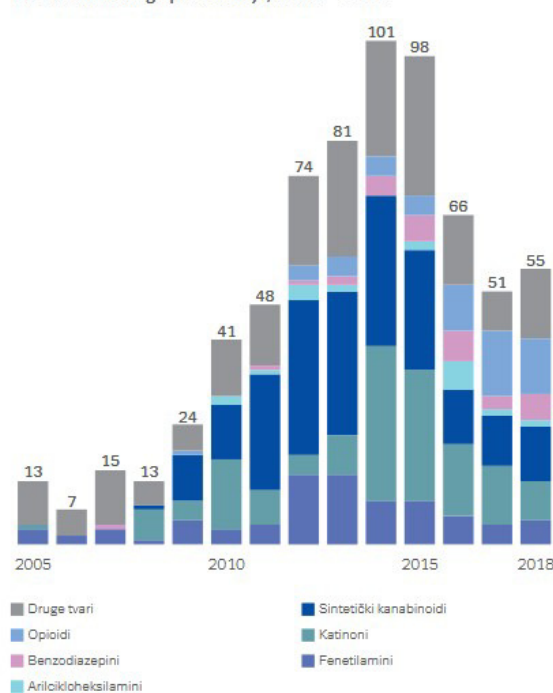
Do kraja 2018. godine EMCDDA je pratio više od 730 novih psihoaktivnih tvari, od čega su 55 nove psihoaktivne tvari u Europi prvi put otkrivene u 2018. godini. Broj novih psihoaktivnih tvari koje se otkrivaju svake godine svoj su vrhunac doživjele u razdoblju od 2014. do 2015. godine, a od tada je stabilan na

razinama sličnima onima zabilježenima u razdoblju od 2011. do 2012. godine.

Tijekom 2017. godine u EU Sustav ranog upozoravanja prijavljeno je 64 160 broja zapljena novih psihoaktivnih tvari. Najčešći oblik u kojem su se nove psihoaktivne tvari pojavljivale bio je prah, ali su nove droge otkrivene i u biljnim mješavinama, tabletama, papirima za upijanje i tekućinama. U zapljenama novih psihoaktivnih tvari uglavnom prevladavaju sintetski kanabinoidi i sintetski katinoni, ali se primjećuje da se u Europi posljednjih godina povećala količina zaplijenjenih opioida i benzodiazepina.

➤ *Nove psihoaktivne tvari 2005.-2018.*

Broj i kategorije novih psihoaktivnih tvari koje su prvi put prijavljene u EU sustav ranog upozoravanja, 2005. – 2018.

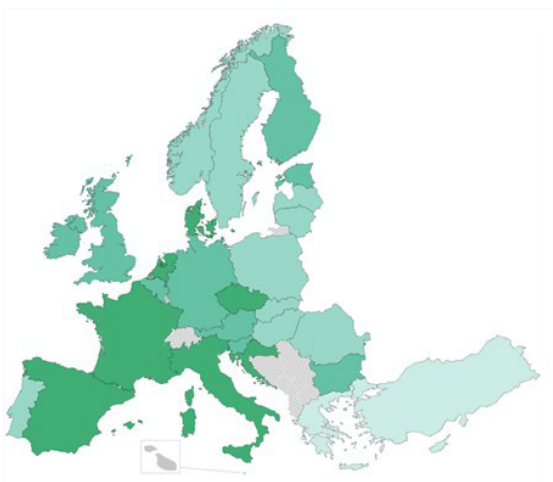
Izvor: *Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA*

U Republici Hrvatskoj je od 2005. godine ukupno identificirano 112 novih psihoaktivnih tvari, od čega najviše sintetskih kanabinoida i sintetskih katinona što pokazuje da je isti trend pojave i zapljena na nacionalnoj razini kao i u ostalim državama članicama EU. U 2017. godini otkriveno je 10 novih psihoaktivnih tvari.

Prevalencija i trendovi uporabe droga

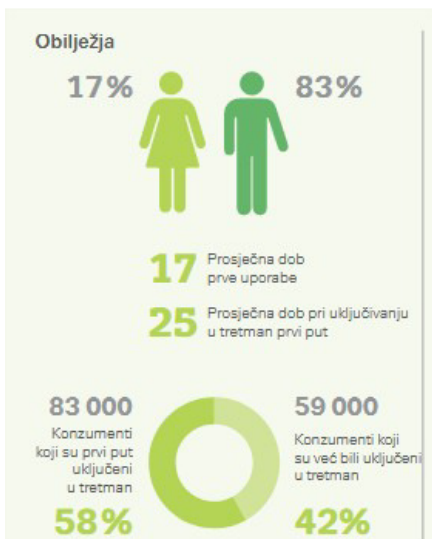
Prema istraživanjima o zlouporabi droga provedenim u općoj populaciji, procjenjuje se kako je više od 96 milijuna odraslih (15-64 godine) bar jednom u životu probalo neku ilegalnu drogu. Nadalje, procjenjuje se kako je 19.1 milijuna mladih odraslih osoba (15-34 godine) konzumiralo drogu u prošloj godini.¹ Kanabis je nezakonita droga koju najčešće konzumiraju osobe svih dobnih skupina.

- *Godišnja prevalencija konzumacije kanabisa među mlađim odraslima (15-34)*

Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

- *Konzumenti kanabisa koji su uključeni u tretman*

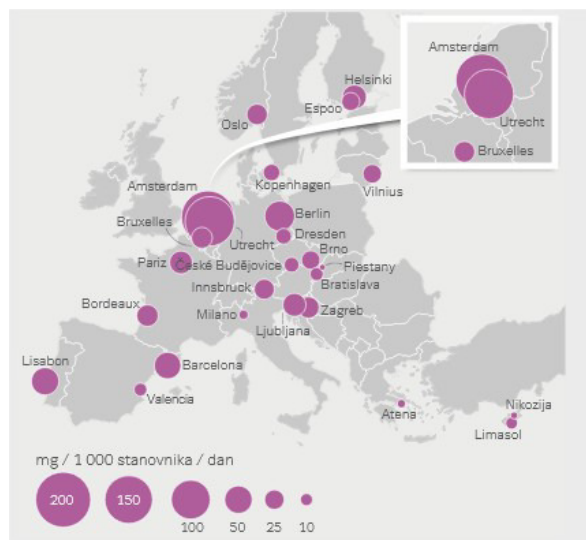
Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

Grad Zagreb je sudjelovalo u praćenje otpadnih voda u okviru međunarodne studije provedene u sklopu COST projekta *Sewage biomarker analysis for community health assessment*. (2018.)

- *Tragovi MDMA u otpadnim vodama u odabranim europskim gradovima*

Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

Izvor: Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA

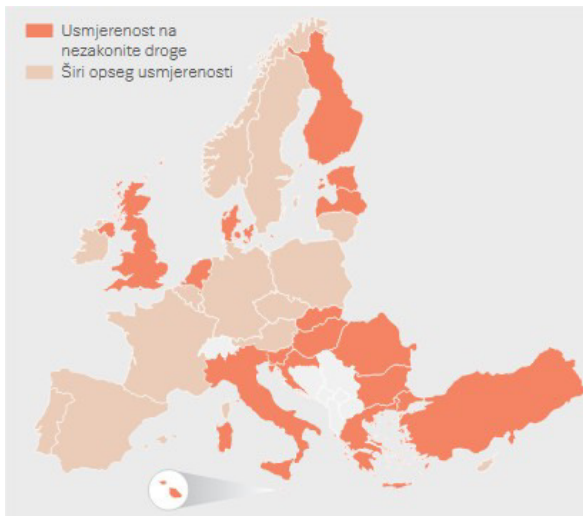
Na području grada Zagreba dnevno se „potroši“ 234.5 miligrama (2017. - 216.3 miligrama) kokaina na 1000 stanovnika što je skoro tri puta više kokaina nego prije pet godina. Zagreb je među prvih dvadesetak gradova kad je riječ o dnevnoj potrošnji amfetamina i ecstasija (76.1 mg amfetamina, 29.8 mg ecstasija).

¹ Prevalencija konzumacije droga u posljednjih godinu dana odnosi se na udio ispitanika u uzroku koji su naveli da su uzimali određeno sredstvo ovisnosti u godini koja je prethodila istraživanju.

Štetne posljedice povezane s uporabom droga i odgovori na problematiku

Gotovo polovica od 30 zemalja koje EMCDDA prati trenutačno ima uspostavljene nacionalne strategije za suzbijanje zlouporabe droga koje ne uključuju samo nezakonite droge nego i različite kombinacije problema povezanih s tvarima i ovisničkim ponašanjem.

- *Usmjerenost nacionalnih strateških dokumenata o suzbijanju zlouporabe droga*

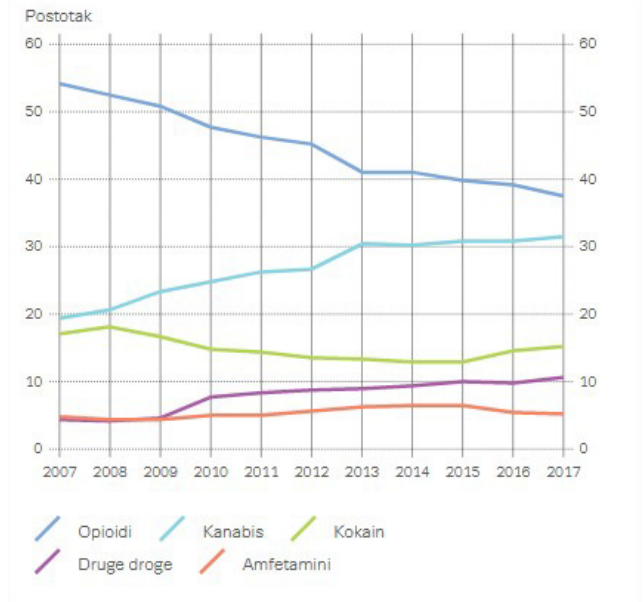

Izvor: *Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA*

Prevenција uporabe droga i problema povezanih s drogama među mladima ključan je cilj politike i jedan od stupova Europske strategije o drogama za 2013. - 2020. U okviru projekta Europski standardi kvalitete za prevenciju zlouporabe droga (*eng. European Drug Prevention Quality Standards - EDPQS*) pruža se niz alata za potporu u provedbi standarda u ovom području. U 2017. nastavljeno je s aktivnostima usmjerenim na unaprjeđenje kvalitete programa prevencije ovisnosti u Republici Hrvatskoj, započetim 2011. godine.

Procjenjuje se da je u Europskoj uniji tijekom 2017. godine u programima liječenja ovisnosti o drogama sudjelovalo 1.2 milijun osoba (1,5 milijuna uključujući Norvešku i Tursku). Konzumenti opijata čine najveću skupinu koja se podvrgava specijaliziranom liječenju u Europi. Konzumenti kanabisa i kokaina čine drugu i treću najveću skupinu korisnika takvih usluga, a glavni način liječenja predstavljaju psihosocijalne intervencije.

- *Trendovi (u postocima) osoba koje započinju specijalizirani tretman ovisnosti, prema primarnoj drogi*

Izvor: *Europsko izvješće o drogama 2019., EMCDDA*

U 2017. godini, u Republici Hrvatskoj je ukupno u zdravstvenom sustavu bilo liječeno 7.157 osoba, od čega je 5.773 broj svih liječenih osoba od opijata od kojih je 204 bilo liječeno po prvi put. Udio opijatskih ovisnika u ukupnom broju liječenih je sličan kao i prijašnjih godina te je iznosio 80,7%.²

Procjenjuje se da se u 2017. godini u Europskoj uniji dogodilo najmanje 8.238 smrtnih slučajeva uzrokovanih predoziranje što znači da je stanje stabilno u odnosu na procijenjenu brojku 9.397 za 2016. godinu. U 2017. godini u Republici Hrvatskoj od svih osoba koje su ikad bile na liječenju zbog zlouporabe nekog sredstva ovisnosti 169 osoba je umrlo. Od 169 umrlih osoba, njih 34 su bile na liječenju tijekom 2017. godine. Za 16 osoba nema podataka o uzroku smrti, za 3 osobe se kao uzrok smrti navodi predoziranje heroinom, 6 metadonom, a kod jedne zlouporaba kanabinoida.

² Katalinić D., Huskić A., (2018.). *Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2017. godini*, Zagreb. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Dostupno na www.hzjz.hr.

STANJE PROBLEMATIKE DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA PRELIMINARNIM PODACIMA ZA 2018. GODINU

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova tijekom 2018. godine na području RH zabilježeno je ukupno 2.276 kaznenih djela povezanih s drogama ili 4,4% od ukupnog broja prijavljenih kaznenih djela (2017.:2.584). Od sveukupno prijavljenih kaznenih djela iz djelokruga linije rada problematike droga, 1.880 kaznenih djela ili 82,6% se odnosi na kaznena djela „Neovlaštena proizvodnja i promet drogama, dok se 396 kaznenih djela ili 17,4% odnosi na kaznena djela „Omogućavanje trošenja droga“. Evidentirano je 8.903 prekršaja iz Zakona o suzbijanju zlouporabe droga.

Tijekom 2018. godine zbog kaznenih djela zlouporabe droga ukupno je prijavljeno 1.172 osoba, od čega 903 odrasle osobe (77,0%), 196 mlađih punoljetnih osoba (16,7%) i 73 maloljetne osobe (6,2%). Nastavljen je trend pada broja prijavljenih osoba zbog kaznenih djela zlouporabe droge i u 2018. godini i to za ukupno 9,2%.

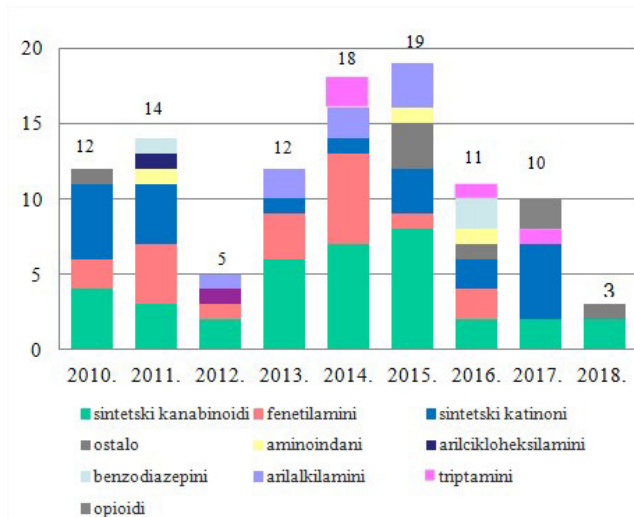
U 2018. godini ukupno je zabilježeno 11.268 zapljena svih vrsta droga, što je 1,3% više u odnosu na 2017. godinu kada je zabilježena 11123 zapljena.

➤ Količina zaplijenjene droge u 2017. i 2018. godini

Vrsta droga	Količina zaplijenjene droge	
	2017.	2018.
Heroin (kg)	27,15	5,23
Smola kanabisa (kg)	7,86	49,53
Biljni kanabis (kg)	2.409,85	4.687,415
Kokain (kg)	465,95	108,97
Amfetamin (kg)	38,15	36,5
Metadon (tablete)	1.376	484
Ecstasy (kg)	8,55	12,27
LSD (doza)	955	374

Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova RH

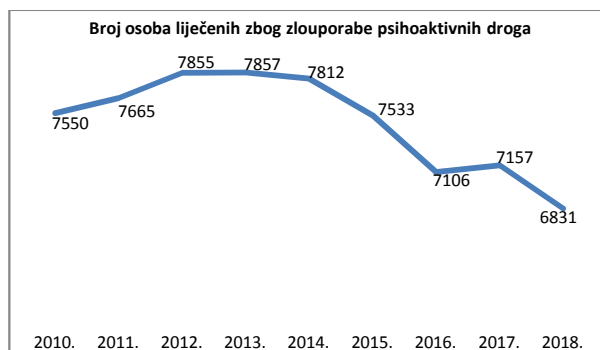
U Republici Hrvatskoj su u 2018. godini otkrivene 3 nove psihoaktivne tvari.

Izvor: Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“

Tijekom 2018. godine u zdravstvenim ustanovama Republike Hrvatske, registrirano je 6831 osoba liječenih zbog ovisnosti o psihoaktivnim drogama, od kojih je 869 po prvi put bila na liječenju. Zbog zlouporabe opijata tijekom 2018. godine na liječenju je bilo 5469 osoba, od kojih je 154 bilo liječeno po prvi put. Nastavlja se trend smanjenja broja novoliječenih zbog uzimanja opijata.

➤ Broj osoba liječenih zbog ovisnosti o psihoaktivnim drogama u RH 2010.-2018.

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

IZVJEŠĆE O PROBLEMATICI DROGA ZA REPUBLIKU HRVATSKU - EMCDDA 2019. COUNTRY DRUG REPORT CROATIA

